

sitrap

'Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden.' Interview met burgemeester Van der Laan

De keerzijde van de groene revolutie
Brand in een elektrische taxi

'Met de brandweer aan de slag, daar krijg ik energie van.'
Interview met commandant Elie van Strien

Brandveilig Leven in Amsterdam-Amstelland

Behulpzaam Deskundig Daadkrachtig

INHOUD

De plaatsvervangend commandant aan het woord 3

'Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden.' Interview met burgemeester Van der Laan 4

Revolutionaire aanpak cacaobranden 6

Ome Ed 8

Scenarioboek Externe Veiligheid 9

De keerzijde van de groene revolutie *Brand in een elektrische taxi* 10

'Met de brandweer aan de slag, daar krijg ik energie van.' Interview met commandant Elie van Strien 12

'Brandweerdocrine' na 335 jaar aan herziening toe? 14

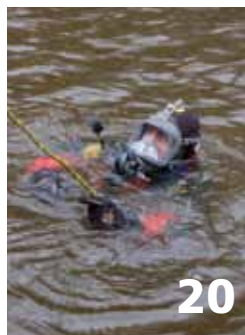
Brandveilig Leven is meer dan alleen de klussenbus, het is een way of life! 16

Toeters & bellen 18

Lijken in het water 20

2012: Het jaar van de 'Brandweer van de toekomst' 22

Lezersaanbieding 24

VOORWOORD VAN DE COMMANDANT

de toekomst', de landelijke visie op de toekomst. We gaan ons de komende jaren richten op 'Brandveilig Leven' en 'vernieuwen van de repressie'.

Net als Jan van der Heijden maken wij de omslag om de samenleving én het werk van onze collega's in de uitrukdienst nog (brand)veiliger te maken. Minder branden, minder slachtoffers en minder schade is het devies. En we ontwikkelen daar moderne methodes voor, maar toch zal er altijd brand blijven. En die bestrijden we dan vakbekwaam, efficiënt én veilig!

Ook richten we ons ook op interregionale en landelijke samenwerking, (brand)onderzoek en op het behouden en vinden van vrijwilligers. We worden ook steeds meer een lerende organisatie. We leren door te experimenteren, en door ervaringen uit te wisselen en te benutten voor verbetering. Alles wat we hebben geleerd tijdens de brandpreventieweken wordt nu ingezet om dit tot een succes te maken. Maar we blijven natuurlijk leren, ook van de activiteiten in de komende jaren. De eerste experimenten met Brandveilig Leven zijn al begonnen in Diemen, en de voorbereidingen voor de 'brandveilige wijk' in Amsterdam Zuidoost zijn al volop van start. Om dit tot een succes te maken gaan we de samenwerking tussen de verschillende onderdelen van onze organisatie versterken; vrijwilliger, beroeps en dagdienstcollega's. Iedereen kan zijn steentje bijdragen. Er zal de komende jaren in de organisatie nog veel gaan veranderen.

Waar columns in december vaak vooral gaan over het afgelopen jaar, wil ik nu de blik alvast richten op het komende jaar. Want 2011 was in veel opzichten een voorbereidingsjaar voor 2012. Natuurlijk ging tijdens die voorbereidingen de 'verkoop' gewoon door. Er werd geadviseerd over veiligheid, uitgerukt voor brand en hulpverlening, en we hadden succesvolle brandpreventieweken. Maar ondertussen werkten we hard aan de plannen voor 2012. We namen afscheid van onze commandant Caroline van de Wiel én we vonden een nieuwe: Elie van Strien. Ik heb er vertrouwen in dat we onder zijn bezielende leiding in 2012 de eerste echte stappen gaan zetten naar een modern korps dat op de toekomst is ingesteld.

2012 staat volledig in het teken van vernieuwen van de repressie. En dat in het 300ste sterfjaar van Jan van der Heijden, de grootste brandweerinnovator aller tijden. Zonder hem zou onze regio er anders uitzien en zou de brandweer misschien nu nog in menselijke ketens emmers water naar de brand dragen. Door zijn uitvinding van de slangenbrandspuit veranderde het werk van de brandweer drastisch. Hierdoor werd de veiligheid van de samenleving en die van brandweermensen groter.

2012 wordt wederom een omslagpunt in het werken van de brandweer. De Transitieovereenkomst dient daarbij grotendeels als het spoorboekje. Naast de helaas noodzakelijke bezuinigingen is dit ook onze Amsterdam-Amstellandse vertaling van 'Brandweer van

De herdenking van het 300ste sterfjaar is ook een unieke kans om de weg die de brandweer is ingeslagen intern en extern te presenteren. Vooral ook omdat we van de burgers en bedrijven meer en meer verwachten dat zij hun eigen verantwoordelijkheid nemen. Want alleen zichzelf kunnen branden voorkomen!

Reden waarom we in 2012, het 'Jan van der Heijdenjaar', veel aandacht aan hem gaan besteden. Naast activiteiten en evenementen in Amsterdam-Amstelland om brandveiligheid onder de aandacht te brengen worden ook belangrijke congressen in Amsterdam gehouden, en die staan allen in het teken van innovatie bij de brandweer.

Ricardo Weewer
Plaatsvervangend commandant

Colofon

Sitrap is een uitgave van Brandweer Amsterdam-Amstelland en wordt verspreid onder alle personeelsleden en relaties.

Oplage:
2.000

Hoofredactie:
Annette de Wolde

Eindredactie:
Elke van den Hout

Aan dit blad werkten mee:
Gerard Koppers
Remco de Korte
Paul de Lange
Jelitza Naarden
Jeroen Nan
Ed Oomes
Harold Ytsma

Vormgeving:
Brink & de Hoop en De Beeldsmederij
Amsterdam

Druk:
Drukkerij De Bink
Leiden

Op de cover: Brand in elektrische taxi,
op 4 november 2011 in Amsterdam

Foto cover:
Robbie Hiel

Redactieadres:
Karspeldreef 16
1101 CK Amsterdam
Telefoon: (020) 555 66 21
Fax: (020) 555 68 63
E-mail: sitrap@brandweeraa.nl

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of kenbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kopij volgend nummer 23 januari 2012

Volg Brandweer Amsterdam-Amstelland nu ook op twitter:
www.twitter.com/BrandweerAA

©2011 Brandweer Amsterdam-Amstelland

'Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden'

Voor een interview met de burgemeester is altijd wel een aanleiding. Maar helemaal nu de transitieovereenkomst is gesloten. Hoog tijd dus voor een gesprek met Eberhard van der Laan.

Door: Paul de Lange en Annette de Wolde

Heeft u zelf weleens te maken gehad met brand of de brandweer?
'Met brand niet, nee. Maar toen we net in ons vorige huis woonden, een grote flat in het Oostelijk Havengebied, waren er veel verhuizingen. Bewoners lieten de liftdeur openstaan, waardoor de lift vaak kapot ging. Dus daar bleef ik geregeld in vastzitten. En dan komt de brandweer, gelukkig.'

Brandweermannen en -vrouwen worden in de media nogal eens afgeschilderd als moeilijk en weerbarstig. U heeft ze de laatste tijd veel aan tafel gehad. Wat is uw beeld?
'Ik denk dat het ergens wel klopt, van dat weerbarstig en moeilijk. Maar dat heeft ook een reden. Zoals Barry Douma een keer tijdens de onderhandelingen zei: je kunt brandweermannen vergelijken met topsporters of artiesten. En het is altijd lastig om je als topsporter of artiest te voegen in een zakelijk ding. Want jij bent eigenlijk degene waar het om draait, terwijl je niet altijd wordt begrepen door de bazen. Ik vond dat wel een mooi beeld. Kijk, ik hoor gewoon bij de goegemeente die een enorme bewondering heeft voor de brand-

weer. Waar wij wegrennen als er in huis brand is, rennen zij naar binnen. Dat is een machtig mooi iets. En het levert ook een zeker krediet op. Ik zeg niet dat je dan altijd in de watten gelegd dient te worden, maar je moet wel goed behandeld worden. Al moet je ook weer niet doorslaan en zeggen: ik ben de topsporter of artiest en dan telt het verder niet wat anderen of mijn bazen vinden.'

De transitieovereenkomst is nu gesloten. Wat vindt u het belangrijkste resultaat?
'Dat we tijdens die elf gesprekken het echte lek boven hebben gekregen. Na verloop van tijd werd het me duidelijk dat er een vertrouwensprobleem tussen de partijen was gegroeid. En dat dat in de loop der tijd, misschien wel tientallen jaren, was uitgegroeid tot een kloof. Zoiets valt niemand te verwijten; dat kan zo gaan in grote organisaties met één centrale dienst en kleinere, relatief zelfstandige, eenheden. Maar op een gegeven moment durfde iedereen het openlijk uit te spreken. En daar vallen alle deelnemers aan de onderhandelingen - van uitrukdienst tot staf en leiding - zeer voor te prijzen. Ik weet nog dat iemand van de uitruk-

dienst bijvoorbeeld zei: "Ik werk al vijftien jaar bij de brandweer, waarvan veertien jaar strijd!" Waarop iemand van de leiding zei: "Ik werk achttien jaar bij de brandweer, en voer al achttien jaar strijd!" Erna heb ik een rondje gemaakt. Over één ding bleek iedereen het eens: we maken elkaar eerder ongelukkig dan gelukkig. Terwijl we zo'n mooie taak hebben. Dus vanaf toen hebben we dat probleem centraal gezet: hoe kunnen we met elkaar de communicatie verbeteren, het vertrouwen herstellen.'

Was dat voor u een doorbraak?
'Een beetje dat gevoel wel, ja. Vanaf dat moment vielen allerlei dingen op hun plek. Hebben we bijvoorbeeld niet langer de kazerne van de toekomst centraal gesteld, maar samen gezegd: we moeten kijken naar de brandweer van de toekomst. Het eerste doorbraak-gevoel had ik overigens de eerste avond met het Actiecomité. Toen meende ik te proeven dat de actievoerders zeiden: we willen wél die preventieve kant op, dat vinden we wel degelijk belangrijk. En toen dacht ik, eens kijken: zijn jullie dan bereid om af te spreken die honderdduizend woningen te bezoeken, de komende vijf, zes jaar? En dat ze tot mijn grote genoegen zeiden: ja, dat durven we wel af te spreken. Zo er zijn nog een miljoen andere dingen geregeld. Natuurlijk, we moeten het allemaal nog uitvoeren. En dat wordt voor

Foto: Van der Torren

dat rooster vast vanwege die beroemde of beruchte bijbaan. Tot op een bijeenkomst een brandweerman zei: "Burgemeester, kijkt u wel naar de sociale dingen? Ik heb helemaal geen bedrijf. Ik ben gescheiden, heb een omgangsregeling en die is afgestemd op mijn twee keer 24 uur." Dat vond ik indrukwekkend. Iemand anders bleek vanuit Friesland te kunnen forenzen, juist vanwege het rooster. Met dat soort dingen wil ik uitdrukkelijk rekening houden. Dus heb ik gezegd: dan is dat voor vijf jaar van de baan. Maar dan gaan we wel alles doen om over vijf jaar daarover verantwoord te kunnen besluiten. Dus met een informatieplicht, en het inventariseren van dit soort belangen. Ik heb het bij de brandweer neergelegd om eigen, nieuwe manieren van flexibilisering te vinden. En als dat genoeg oplevert, dan is misschien minder noodzaak om daar op terug te komen. Maar anders komen we erop terug. Eigenlijk hangt er nu een soort premie boven de markt. Het onderstreept het belang om te experimenteren met andere roostervormen of diensttijden. Want als het lukt, dan gaan we er over vijf jaar ook niet over zeuren.'

Een mooie boodschap.
'Hier zit dan ook een tevreden burgemeester, die de mannen en vrouwen vertrouwen kan geven. En die vurig hoopt dat we in een paar jaar worden gezien als een topbrandweer. Dit moet gewoon de mooiste organisatie van Nederland worden. Waarin we elkaar niet meer ongelukkig maken. Veertien of achttien jaar strijd is wel genoeg, lijkt me. Dat is toch zonde, als je zo'n mooie baan hebt?'

alle partijen nog een flink karwei. Maar het beginnetje is er.'

En een nieuwe commandant: Elie van Strien. Hoe ziet u zijn taak?
'Ook die krijgt het helemaal niet gemakkelijk. Maar hij treft wel een club aan die het samen wil proberen. Ik heb daar in de procedure voor de nieuwe commandant bewust rekening mee gehouden. Want als deze overeenkomst niet was gelukt, was een ander type commandant nodig geweest. Dit is echt een rode commandant: hij weet alles van de brandweer, op alle niveaus. Hij weet wat uitrukken is, heeft een regio geleid zoals Amsterdam. En hij heeft ervaring met moderniseren.'

We gaan nu in Amsterdam Zuidoost huishoudens benaderen, samen met andere partners. Wat vindt u daarvan?

'Echt fantastisch. Ik heb in Liverpool zelf drie of vier van dat soort gesprekken meegemaakt. Daar was ik erg van onder de indruk. Zo'n brandweerman in uniform die met zijn brandweerauto voor de deur langskomt, dat doet wonderen. Er was echt niemand die ze weigerde. Dus je kunt daarmee veel verdienen. En dat het samen met andere partners gebeurt, is voor de brandweer als organisatie ook fantastisch. Het contact met die andere instanties kan helpen te moderniseren, te leren om een samenwerkingspartner te worden.'

Wat zou u zelf nog kwijt willen?
'Dat die discussie over het 24-uursrooster voor mij echt een zorg was. Want dat kán de flexibiliteit van de brandweer ernstig in de weg zitten. Het beeld dat ik een beetje had: brandweermannen houden zo aan

Cacaobrand in Wormer

Revolutionaire aanpak cacaobranden

Het zuurstofpercentage omlaag brengen om cacaobranden te blussen. Of beter nog: te voorkomen. In het Westelijk Havengebied opent DSV een loods voor cacao-opslag met een revolutionair systeem. Senior adviseur brandveiligheid Frans de Wit, nauw betrokken bij het project, licht toe.

Door: Paul de Lange

Bijzonder product

Voorkomen is beter dan blussen. Dat geldt natuurlijk voor alle branden, maar voor cacaobranden geldt dat nog net iets meer dan normaal. 'Cacao is brandtechnisch een bijzonder product', weet Frans de Wit. Hij is senior adviseur brandveiligheid van de afdeling Veiligheid en Vergunningenadvies bij Brandweer Amsterdam-Amstelland. 'Cacao-branden zijn simpelweg niet met water te blussen. Daarmee doof je alleen de buitenste laag. Als je brandende cacao in een bak water legt en je haalt het er drie weken later uit, brandt het binnenin nog steeds. De enige manier om een cacao-brand te stoppen is om het

product uit elkaar te rijden. 'Vandaar dat het dagen kan duren voordat een cacao-brand onder controle is. In het verleden hebben grote cacao-branden dan ook voor flink wat overlast gezorgd. Reden waarom alle betrokken partijen van zowel Amsterdam (waar veel cacao ligt opgeslagen) als 'cacaostad' Zaandam de laatste jaren een gezamenlijk cacao-beleid hebben ontwikkeld. Volgens de Werkinstructie Cacao-opslagen moet de opslag nu aan allerlei specifieke eisen voldoen. Belangrijk doel is dat een cacao-brand niet langer dan negen dagen mag duren.

Zuurstofreductie

Maar zoals gezegd: voorkomen is uiteraard altijd nog beter. Logistiek

dienstverlener DSV liet daarom een revolutionair preventiesysteem testen voor een nieuwe cacao-loods (waar meer dan 1 miljoen kilo cacao kan worden opgeslagen) aan de Durbanweg in Amsterdam. Met een verrassend simpel principe: zuurstofreductie, want zonder voldoende zuurstof geen brand. De Wit legt uit: 'Normaal gesproken is het zuurstofpercentage in de lucht zo'n 21%. Als je dat terugbrengt naar 17% kan in principe niks ontsteken. De kans op het ontstaan van brand is dus minimaal. In de opslagruimte voor cacao wordt daarom het zuurstofpercentage continu op 17% gehouden. Het systeem heeft dus een preventieve werking. 'Dit reduceren van het zuurstofgehalte gebeurt met behulp van een stikstofgenerator. Die maakt van buitenlucht geconcentreerde stikstof en blaast dat naar binnen. Daardoor stijgt het stikstofpercentage en daalt het zuurstofpercentage in de gasdichte loods. Een nadeel: voor mensen is een ruimte met een zuur-

Deze magazijnstellingen worden gebruikt voor het opslaan van cacao-poeder. Tussen deze stellingen rijdt een volautomatische vorkheftruck. Deze warehouse wordt permanent onder 17% zuurstofreductie gehouden en bij een brand terug gebracht naar 12%.

stofpercentage van 17% niet echt lekker om in te werken.

Onbemande vorkheftruck

'Dat is eveneens bijzonder aan dit systeem: alles wordt volledig van buitenaf bediend', zegt De Wit. 'Waar de cacao ligt opgeslagen zijn dus geen mensen werkzaam. Ook

het branddetectiesysteem is automatisch. Gewone camera's en warmtebeeldcamera's sporen een eventuele brand op. De betreffende palet wordt dan door een onbemande vorkheftruck naar buiten gereden.' Want met het ontstaan van brand wordt ondanks het preventiesysteem toch nog altijd rekening gehouden,

weet De Wit. 'Er blijft natuurlijk altijd een risico dat iets niet werkt, maar dat risico schatten we laag in.' Mocht er onverhoopt brand in de loods ontstaan, dan treedt een automatische blusgasinstallatie in werking. Die blaast koolstofdioxide naar binnen, waardoor het zuurstofpercentage nog verder daalt, naar 12%. Uit uitgebreide proeven is gebleken dat bij 12% een (smeul) brand in cacao-poeder zich niet verder uitbreidt. Een recent gehouden 100%-test bewees dat het systeem werkt.

Nieuw in Nederland

De Wit is content over de nieuwe aanpak. 'Dit systeem van zuurstofreductie ter preventie van brand, in combinatie met een blusgasinstallatie die zuurstofpercentage verder verlaagt, is bij mijn weten niet eerder in Nederland toegepast. Maar bijzonder is ook de manier waarop alle partijen in het proces hebben samengewerkt.' Van regelgevende en toezichhoudende instanties tot de cacao- en opslagbedrijven. Plus de bedrijven die het blus- en het preventiesysteem leveren en hebben voorzien van de benodigde certificaten. Uiteraard onderhield De Wit ook nauw contact met zijn repressieve collega's van zowel Amsterdam-Amstelland als Zaanstad. Wat is hun rol eigenlijk nog?

'Mocht er toch brand ontstaan, dan heeft de brandweer een duidelijk omschreven rol bij het uitblussen van de uit elkaar gehaalde partij cacao-poeder. De kans is miniem dat brandweermannen met gevaar voor eigen leven de brandende cacao-loods in hoeven. Ook is er minder kans op gevolgschade voor het product, het gebouw of overlast voor de omgeving. In die bijzondere combinatie ligt de grote winst.'

Wij van WC Eend adviseren WC Eend. En wij van Brandweerdoctrine adviseren Brandweerdoctrine. Waarom doen wij van Brandweerdoctrine dat? In de eerste plaats om zo veel mogelijk het woord Brandweerdoctrine in circulatie te brengen. Hoe vaker u de Brandweerdoctrine tegen komt, hoe groter de kans dat u zich de Brandweerdoctrine herinnert (de teller staat inmiddels op 7). Niet dat u weet wat de Brandweerdoctrine precies inhoudt. Maar dat maakt niet uit, dat weten wij van Brandweerdoctrine (zo, dat zijn er weer twee bij :) ook niet. Daarmee bevinden wij ons, u en wij van Brandweerdoctrine (yes, tien!), dus in goed gezelschap.

In de tweede plaats denken wij van Brandweerdoctrine dat er ook echt iets moet gebeuren aan een structurele modernisering van de repressie. Dat betekent niet dat we gedachteloos gaan schrappen in activiteiten als de binnenaanval. Het betekent wel dat we eens grondig moeten nagaan of we voldoende gedaan hebben om andere activiteiten dan de binnenaanval goed tot ontwikkeling te brengen. Even wat chronologie op een rijtje.

In 1995 kwamen er drie brandweermannen om het leven bij de bestrijding van een loodsbrand op de Motorkade in Amsterdam. Dit

Brandweerdoctrine

incident was voor het toenmalige College Commandanten Regionale Brandweer (CCRB) aanleiding om onderzoek te verrichten naar de veiligheid van het repressief optreden. Het incident op de Motorkade stond namelijk niet op zichzelf. Het was het sluitstuk in een rij fatale ongevallen met brandweermensen, waar onder andere Zwolle en Noordwijk aan vooraf waren gegaan. Helaas kwam dit onderzoek niet echt lekker van de grond. Er werden enkele dossiers benoemd waar onderzoek naar gedaan zou moeten worden, maar voor zover mijn geheugen strekt zijn die nooit echt ten uitvoer gebracht. Wel werd er door Binnenlandse Zaken een onderzoek opgezet. Bij het toenmalige Nibra verschenen diverse publicaties, waaronder het onvolprezen 'Risico's van het vak?' uit 1999 (check maar eens bij Infopunt Veiligheid). Dat liet onverlet dat er na de Motorkade nog slachtoffers vielen bij brandbestrijding in Harderwijk, Enschede, Haarlem en De Punt. De kans om door brandbestrijding om het leven te komen werd daardoor 1 op 20.000. Oftewel gemiddeld anderhalve collega per jaar, drie in de twee jaar. Best een gevaarlijk vak dus.

Nadere analyse van de ongevallen leert dat alle fatale branden zich afspelen in bedrijfs- en verzamelgebouwen en niet in woningen. Dat roept de vraag op, of binnenbrandbestrijding zoals wij dat altijd gedaan hebben, nog wel past bij moderne bedrijfspanden. Waar er vroeger nog sprake was van brand in een gebouw, lijkt het er nu op dat het gebouw in brand staat. Veel rook, geen duidelijke bron, en inventaris die soms niet eens bij de brand betrokken is. Vraagt dat niet om aanvullende bestrijdingsmethoden, naast de offensieve binnenaanval? De projectgroep OBI die met die vraag aan de gang is, kwam uiteindelijk met vier inzettypes op de proppen. Gebaseerd op twee variabelen: offensief / defensief en binnen / buiten. Dat brengt ons de offensieve binneninzet, de defensieve binneninzet, de offensieve buiteninzet (OBI) en de defensieve

buiteninzet. Bij de verdere uitwerking van de inzettypes kwam de projectgroep tot de conclusie dat er eigenlijk behoefte is aan de introductie van een nieuwe brandweerdoctrine.

Die opvatting wordt nog eens gesterkt door de twee leerarena's die zijn georganiseerd naar aanleiding van de branden in Moerdijk en de Kijfhoek. Uit de leerarena's komt onder andere naar voren dat er behoefte is aan aanvullende brandbestrijdingsmethoden. Uitbreiding van de doctrine dus. Ook bij het onderzoek naar de brand in De Punt is gebleken dat er al eerder vergelijkbare branden waren geweest, gelukkig zonder fatale gevolgen, waarbij de conclusie was dat de beschikbare technieken niet afdoende waren. Vanwege allerlei juridische consequenties rondom die incidenten zijn ze nooit breed in de publiciteit gekomen, maar het zijn er meer dan ik wist. Waarmee ook aansprakelijkheid, naast persoonlijke veiligheid, een goede aanleiding is om de brandweerdoctrine te herzien. Een derde goede reden om de brandweerdoctrine te herzien is het toenemende aantal externe onderzoeken naar brandweeroptreden, waarbij wegens het ontbreken van een inhoudelijk toetsingskader steeds vaker een bureaucratisch kader wordt gehanteerd. Met allerlei ongewenste conclusies tot gevolg. Al met al genoeg reden dus om de herziening van de brandweerdoctrine op de agenda te zetten. Op dit moment zijn we begonnen met een paar activiteiten. Zo hebben we op het NVBR congres in september een workshop gehouden. De eerste resultaten daarvan hebben we gepubliceerd op de LinkedIn groep brandweerdoctrine. Waar u van harte bent uitgenodigd om lid van te worden en mee te discussiëren. Ook kunt u met vragen en opmerkingen terecht bij puntedu@live.com. Waar we vooral in geïnteresseerd zijn: hoe wilt u bij de brandweerdoctrine betrokken worden? Want dat wij van brandweerdoctrine de brandweerdoctrine adviseren, dat wist u al (en dat is 20 :-p).

Scenarioboek Externe Veiligheid

De eerste stap op weg naar het verder verbeteren van veiligheidsadvisering

Veiligheidsadviseurs, lokale bestuurders en planologen krijgen steeds beter en sneller zicht op de effecten van een ramp met gevaarlijke stoffen. Dankzij het Scenarioboek Externe Veiligheid weten zij bijvoorbeeld hoe een woonwijk in de buurt van een LPG-station zo verantwoord mogelijk ingericht kan worden. De gevaarlijke stoffen waar het in het scenarioboek om gaat zijn die met explosiegevaar (bijvoorbeeld LPG), brandbare stoffen (zoals benzine) en giftige stoffen (bijvoorbeeld ammoniakgas voor koelinstallaties).

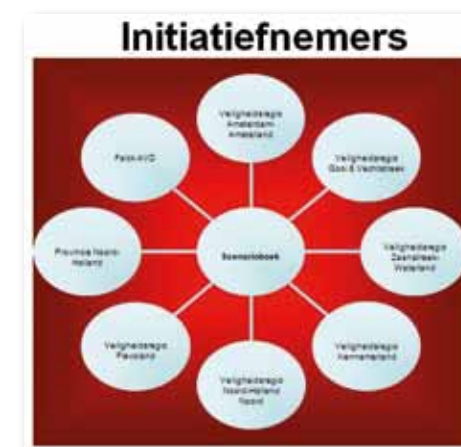
Door: Harold Ytsma

Inzicht in de risico's

Een gemeente wil een nieuwe woonwijk aanleggen. Het lokale bestuur moet daarvoor een advies vragen bij de Veiligheidsregio waar het deel van uitmaakt. Er is een LPG-station in de buurt van de nieuwe wijk en er loopt een hogedrukaardgasleiding door het plangebied. Even verderop loopt een autoweg waarover transport van gevaarlijke stoffen mogelijk is. Het Scenarioboek Externe Veiligheid geeft voor alle drie de situaties eenduidig inzicht in de risico's die daarvoor in dit gebied gelden. Het op basis van het Scenarioboek Externe Veiligheid uitgebrachte advies geeft de gemeente de mogelijkheid de voors en tegens van een bepaalde inrichting goed tegen elkaar af te wegen.

Dynamisch document

Het Scenarioboek Externe Veiligheid is een initiatief van de veiligheidsregio's in Noord-Holland en Flevoland. Ook de provincie Noord-Holland en het bureau Falck AVD stonden aan de wieg van het scenarioboek. 'Het is vooral een dynamisch document,' stellen Ferry El-Aaïdi en Cees Mars. 'We werken er als adviseur externe veiligheid dagelijks aan, en er wordt door ons en onze collega's dagelijks mee gewerkt.' El-Aaïdi en Mars constateerden in 2009 dat het vergaren van de kennis om een veiligheidsadvies uit te brengen erg veel tijd kostte. Verschillende definities, diverse

slachtofferprofielen, afwijkende uitgangssituaties en hiaten in bepaalde kennis leverden uiteenlopende informatie op over gelijksoortige problemen. Met het doel daar meer eenduidigheid in aan te brengen zochten zij medestanders in andere regio's. Met als gevolg het hiervoor genoemde initiatief. Inmiddels is in de betrokken regio's, met de komst van het Scenarioboek Externe Veiligheid in april 2011, de eenduidigheid een stuk beter geworden. Het samenstellen van het scenarioboek is daarmee de eerste stap op weg naar het verder verbeteren van veiligheidsadvisering.

Op tafel

Het Scenarioboek Externe Veiligheid is voor iedereen beschikbaar. Zoals gezegd ligt het dagelijks ter raadpleging op diverse tafels. Een webversie en in het verlengde daarvan een mogelijke toepassing op mobiele telefoons is in voorbereiding. Het Centrum Externe Veiligheid van het RIVM (Rijksinstituut voor Gezondheid en Milieu) kijkt er op dit moment naar en het is aangeboden aan de NVBR. Ook andere veiligheidsregio's maken er al gebruik van.

Rijksgeld

Het Scenarioboek Externe Veiligheid is met subsidie van het rijk ontwikkeld. Het rijk heeft geld beschikbaar gesteld om de wettelijke adviestaak van de veiligheidsregio's te verbeteren. Het scenarioboek voldoet aan dat uitgangspunt.

De keerzijde van de groene revolutie

De autobranche weet het zeker. De elektrische auto zal leiden tot een groene revolutie en is in 2020 niet meer weg te denken uit het straatbeeld. De keerzijde is echter dat bij brand de brandweer voor een interessante klus staat.

Door: Remco de Korte

Grote inzet

Vrijdagmorgen 4 november was de eerste kennisgeving van Brandweer Amsterdam-Amstelland met een brand in een elektrische auto. Midden in de binnenstad vloog rond de klok van 11.00 uur een splinter-nieuwe elektrische TCA-taxi tijdens een rit in brand. Een kleine brand met grote inzet, grote complexiteit en een interessant vraagstuk als gevolg.

De brand was ontstaan door kortsluiting in het achtercompartiment van de taxi waar een gemonteerde klep voor rolstoelers het smeulen van een batterij in gang zette. De inzet van de brandweer werd erg complex omdat er in de accu herhaaldelijk kortsluiting ontstond.

Opschalen bij autobrand

Marc Mijnhout, Officier van Dienst op deze 4^e november, spreekt van een bijzonder incident. 'Normaal gesproken worden we niet gealarmeerd bij een autobrand. Van de alarmcentrale hoorde ik echter dat het een elektrische taxi betrof. Al snel had ik contact gehad met Gerrie Koning, bevelvoerder van kazerne Dirk, die besloten had op te schalen omdat met de gebruikte middelen, water, propack en CO₂, de brand in de accu niet uit ging. Na contact met onze adviseur gevaarlijke stoffen hebben we lang en veel

water op de accu gespoten. Na ongeveer anderhalf uur begon de reactie af te nemen.'

Kettingreactie

Tijdens het incident had Marc Mijnhout veelvuldig contact met Jetty Middelkoop, adviseur gevaarlijke stoffen. 'Er ontstond in het *batterypack* van de taxi een kettingreactie van ontstekingen. Dit komt omdat boven een bepaalde temperatuur de reactie uit de hand loopt. Op dat moment hebben we twee opties om de temperatuur naar beneden te brengen, namelijk verzuipen of uit laten branden. Naar aanleiding van een eerdere ervaring met een scooter heb ik geadviseerd veel water te gebruiken. Het probleem is echter dat er geen procedure is voor het blussen van elektrisch aangedreven voertuigen. Zijn er verschillende batterijen die een andere aanpak vragen? Hier is een grote rol weggelegd voor de fabrikanten.'

Brand niet mogelijk

Mijnhout gaat verder: 'De fabrikanten hebben auto's, scooters en bussen geïntroduceerd zonder instructie, want brand is naar hun mening niet mogelijk. Diverse incidenten laten zien dat dit niet waar is. Het is zelfs wereldwijd een probleem. De autoriteiten in de Verenigde Staten vragen nu om procedures na verschillende incidenten. We willen van de fabrikanten eigenlijk twee procedures bij een ongeluk. Ten eerste: hoe ontladen we de batterijen zodat we brand voorkomen? En ten tweede: hoe handelen we bij brand?'

Menselijke constructiefout

Holland-4-electric is leverancier van de elektrische taxi aan TCA. Bas Vos van het bedrijf laat weten dat er nog een onderzoek loopt naar het ontstaan van de kortsluiting, maar dat hij wel een vermoeden heeft. 'De kortsluiting is ontstaan door een menselijke constructiefout. Het zit vermoedelijk in een niet goed bevestigde ijzeren klep die gebruikt kan worden als er een rolstoel in- en uit de taxi geladen moet worden. Deze fout wordt nu bij alle taxi's verholpen.'

Vonken

Vos vervolgt: 'In de batterij zelf kan geen kortsluiting ontstaan. Door bepaalde kinderziekten, zoals de ijzeren klep, kunnen echter wel vonken ontstaan waardoor er weer brand ontstaat. Ik heb contact gezocht met de fabrikant van de batterijen, een Koreaans bedrijf, om na te vragen welke regels er zijn om deze brand te bestrijden. Deze procedure zal moeten worden aangebracht in de taxi's.'

Het is dus wachten op de autobranche en haar procedures. Een noodzaak omdat de groene revolutie in volle gang is en niet meer te stoppen is. Amsterdam Elektrisch heeft onlangs zelfs € 25 miljoen subsidie ontvangen van de overheid ter stimulering van het elektrisch rijden in de hoofdstad.

Jetty Middelkoop, adviseur gevaarlijke stoffen, is naar aanleiding van dit incident bezig met een onderzoeksdocument. Voor het hoofdstuk "incidenten" zoekt Middelkoop meldingen, bluservaringen en foto's van incidenten waarbij batterijen bij betrokken zijn. Tips, leerpunten en aanbevelingen graag naar j.middelkoop@brandweeraa.nl

'Met de brandweer aan de slag, daar krijg ik energie van'

De nieuwe commandant van Amsterdam-Amstelland heet Elie van Strien. Hij begint al op 1 januari. Gelukkig zijn we nog net op tijd voor een eerste kennismaking.

Door: Paul de Lange en Annette de Wolde

Avontuur

Voor het uitzicht hoeft Elie van Strien (58) zijn huidige stek in Rotterdam niet te verlaten. Vanaf de 23ste verdieping biedt zijn kantoor een fraaie blik op de Maas en de Erasmusbrug. Met alle respect voor Amsterdam Zuidoost: dat uitzicht wordt straks dus wel even anders. Toch lokte het Amsterdamse avontuur dusdanig dat Van Strien kortgeleden een akkoord bereikte met burgemeester Van der Laan. Vanaf 1 januari verruimt hij de regio Rotterdam-Rijnmond voor Amsterdam-Amstelland, waar hij de nieuwe brandweercommandant wordt. Allesbehalve een eenvoudige klus, daarover is iedereen het eens. Inclusief Van Strien zelf. 'Nu verveel ik me in Rotterdam ook niet hoor, wanneer het om de zwaarte van de klus gaat. En als het een makkelijke klus was geweest, dan had ik het ook nooit gedaan. Maar verschil is wel dat ik me in Amsterdam echt kan concentreren op de brandweer. Voor mij een belangrijk punt, want

hier heb ik een veel bredere baan. In de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond ben ik bijvoorbeeld net zo goed verantwoordelijk voor de Ambulancedienst. Straks kan ik drie jaar lang weer echt met een brandweerkorps aan de slag. Dat is iets waar ik bij voorbaat veel energie van krijg.'

Uitdagingen

Die tijd en energie zal hij ook hard nodig hebben, weet Van Strien. Want inhoudelijk wachten hem de nodige uitdagingen in de vorm van de uitvoering van de transitie-overeenkomst. 'En dan doel ik niet als eerste op de bezuinigingen. Natuurlijk, die moeten we nu eenmaal doorvoeren. Maar de vernieuwingen binnen het korps vormen voor mij de grootste uitdaging. De nieuwe koers van de brandweer vind ik een geweldig interessant thema. En dan niet alleen in de nieuwe kazerne in Amsterdam Zuidoost - wat in dit opzicht een belangrijk instrument

wordt. Maar de hele organisatie zal de blik naar de toekomst moeten gaan richten. Kijk, repressie blijft ongelofelijk belangrijk. Dat zal ik ook altijd met vette letters blijven roepen. Toch is dat niet het enige om een goede brandweezorg te leveren aan de burger. Wanneer iedereen hoog in het vaandel heeft: wij zijn er voor het redden van mens en dier, dan mag je ook kijken of het beter kan dan afwachten tot de telefoon gaat.'

Ruimte voor eigen invulling

Binnen de opdracht die hij heeft meegekregen ziet Van Strien voldoende ruimte voor eigen invulling. De nieuwe commandant benadrukt: hij is niet het type dat simpelweg een lijstje met opgedragen taken uitvoert. 'Gisteren heb ik met de burgemeester de transitieovereenkomst nog eens doorgelopen. Een deel daarvan staat natuurlijk gewoon vast. Zoals die 24-uursdienst waar de eerste vijf jaar niet aan wordt getornd. Maar veel is grijs gebied. Bijvoorbeeld ook binnen dat dienstenrooster.' Van Strien licht toe: 'In Rotterdam, en dat zal in Amsterdam op sommige plekken misschien niet anders zijn, hebben we kazernes waar overdag een enorme piek is. 's Nachts is het er minder druk.

Terwijl de bezetting hetzelfde is. Daarmee zijn we nu dus aan het experimenteren. Want het is toch raar wanneer je als brandweer niet in staat bent om flexibel antwoord te geven op de dynamiek van vraag en aanbod. Binnen het 24-uurs-stelsel zijn meerdere modellen te bedenken.'

Grote verschillen

Dat er grote verschillen bestaan tussen Amsterdam en Rotterdam beseft Van Strien terdege. Niet alleen wat betreft cultuur, maar ook vaktechnisch. 'Qua risicosetting vormen de steden een wereld van verschil. Rotterdam is breed, nieuw, modern, heel erg gericht op de petrochemische industrie en het havengebied. In vergelijking met de wereldstad Rotterdam is Amsterdam een wereldstad waar de aandacht vooral ligt op de stedelijke problematiek. Want ja, als ik zo over

de Herengracht loop, dan mijmer ik ook wel: als hier iets gebeurt, dat is nog niet zo eenvoudig.' De nieuwe commandant is van plan zich veel in Amsterdam te laten zien. Boegbeeld van de brandweer worden staat hoog op zijn lijstje. 'Mijn voorname taak is vertrouwen herstellen. Dat kan alleen als ik zichtbaar ben, de mensen in de organisatie zelf spreek. Uiteraard ga ik dus alle kazernes af. Alleen moet het daar niet ophouden. Ik weet dat elke nieuwe commandant dat zegt. Maar de komende jaren wil ik structureel ruimte in mijn agenda vrijmaken voor werkbezoeken. En dan gaat het overigens net zo goed om de vrijwillige brandweer in Aalsmeer, Diemen, Amstelveen, Uithoorn, Ouder-Amstel. Die mannen en vrouwen zijn voor mij net zo goed van het grootste belang.' Van Strien wil op de eerste plaats zelf

een beeld vormen van de situatie in het brandweerkorps. 'De laatste tijd proberen veel mensen mij een beeld aan te praten. Het zit zus in Amsterdam, het zit zo in Amsterdam. Maar ik wil mijn eigen beeld vormen, mensen in de ogen kijken. En zo ook voorkomen dat ze na drie jaar denken: "Wie is toch die man met dat Brabantse accent?"'

Bergen beklimmen

Hoewel dat accent op zijn leeftijd wel niet meer zal verdwijnen. Te meer omdat Van Strien in het Noord-Brabantse blijft wonen. In dat opzicht nog een gevoelige vraag: Ajax, Feyenoord of misschien toch PSV? 'Ha, die vraag bleef natuurlijk nog open. Nou moet ik zeggen dat ik geen voetballiefhebber ben, dus ik hou het neutraal. Mijn passie is bergsport. Zolang het me lukt, beklim ik graag bergen, samen met mijn kinderen. De laatste berg die ik heb bedwongen? Eh, hoe heet-ie ook alweer, 3600 meter hoogte, aan de Italiaanse kant van de Alpen... de Simulaun!' Een foto van de besneeuwde bergtop aan de wand is het wonderschone bewijs. In elk geval is er dus één fraai uitzicht dat Elie van Strien straks wél kan meenemen naar zijn nieuwe kantoor in Amsterdam.

1688 Beschryving
Door met elke geleverde brandspuit een beschrijving van het Amsterdamse systeem mee te geven, werd dat voorbeeld overal nagevolgd. Daarmee begon Jan van der Heijden in 1688.

1690 Jan van der Heijdenboek
Het eerste brandweerboek ter wereld, van de hand van Jan van der Heijden, bevatte een uitgebreide beschrijving van de technieken en tactieken om een brand snel en effectief te blussen.

1931 Roelofsens
Na de handleiding van Dijkmeester uit 1878, was het weer een Amsterdamse brandweerman, J.B. Roelofsens, die een compleet handboek voor de brandweer schreef.

1957 Handleiding van de Brandweer
Vanaf 1955 kwamen er in Nederland rijksexamens, waarvoor de les- en leerstof te vinden was in het bij de ouderen beruchte 'rode boek', de Handleiding voor de Brandweer.

2011 Brand Keizersgracht
De brand op de Keizersgracht eerder dit jaar, woedde vlakbij de plek waar Jan van der Heijden ooit woonde en werd eigenlijk nog steeds op dezelfde manier geblust als hij zou hebben gedaan. Alleen de spullen zijn beter en de brandweertactieken veel professioneler.

'Brandweerdocrine' na 335 jaar aan herziening toe?

Een woord dat de laatste tijd steeds meer rondzingt in brandwerland is 'brandweerdocrine'. Het is een wat vaag begrip, maar het gaat over de 'leer van de brandweer'. Dus waarom de brandweer doet wat ze doet en zoals ze het doet. Dat heeft natuurlijk alles te maken met de herbezinning op het vak in het kader van de 'Brandweer van de toekomst'. Dat formuleren van een leer en het vastleggen daarvan was eigenlijk al in 1677 begonnen. In Amsterdam, door Jan van der Heijden. Laten we eens in zeventiende- en achttiende-eeuwse brandweerlaarzen door de geschiedenis gaan.

Door: Gerard Koppers

Binnenaanval

Jan en Nicolaas van der Heijden maakten het met de introductie van 'beweeglijke buizen, om hun gedaante slangen genaamd' voor het eerst mogelijk om het bluswater dáár te brengen, waar het nodig was: binnen, boven of vanaf het dak. De brandweerorganisatie

werd overgeheveld van de gilden naar de wijken, zodat de spuiten altijd al in de buurt waren, het halfjaarlijkse verplichte oefenen werd ingevoerd en er werden premies uitgelooft voor de eerste spuiten. Snelheid van blussen en het - waar mogelijk - al binnen aanvallen van de brand werden daarmee de eerste grondbeginselen van de brandbestrijding. Jan van

der Heijden tekende het allemaal op in zijn octrooien, vlugschriften en zelfs de eerste brandweerboeken ter wereld, die in 1690 verschenen, rijkelijk geïllustreerd door de uitvinder zelve.

Blussen gaat voor redden

De brandweerorganisaties werden ingericht op het zo doelmatig mogelijk blussen van branden. Overal ter wereld werd dit voorbeeld gevolgd. In Engeland werd de brandweertaak grotendeels uitgevoerd door verzekeringsmaatschappijen, die vooral baat hadden bij de verkoop van polissen en het behoud van waardevolle goederen en gebouwen. Voor het redden van personen was geen belangstelling, want zo snel als men was, voor redding van menselijke levens was men toch altijd te laat. Totdat in Parijs na een rampzalige

brand in een ambassade de brandbestrijding in handen werd gelegd van een militaire afdeling van de genie, de 'Sapeurs-Pompiers'. Deze beroepsbrandweer, die in 1811 vanuit kazernes in Parijs opereerde, was zó snel, dat ze in staat was om mensen uit brandende panden te redden. Zij maakten het redden tot speerpunt en draaiden de volgorde om. 'Sauver ou périr' werd hun wapenspreuk en dat betekent 'redden of ondergaan'.

Kennis verspreid

Alle handleidingen, instructies en trainingen op brandweergebied kwamen in drukvorm uit en werden verspreid over heel Europa. Internationale brandweercongressen, waarvan de eerste in 1895 in Amsterdam plaatsvond, zorgden voor een uitwisseling van kennis en kunde. De brandweer leerde

redden met vrijstaande ladders en rookmaskers, brand blussen met krachtige pompen en chemische blusmiddelen en branden beperken met vooral bouwtechnische preventievoorschriften. Zoals overal in de beschaaft landen, werd ook in Nederland die kennis op papier gesteld en zo doorgegeven. De eerste complete handleiding voor de brandweer kwam in 1878 van de hand van de toenmalige plaatsvervangend commandant van de Amsterdamse beroepsbrandweer, die vier jaar daarvoor was opgericht. Daarna verschenen er vele instructies, werd er in 1916 een landelijke brandweervereniging opgericht en kwamen er in 1931, 1940 en 1957 landelijke handboeken, waarin alle kennis gebundeld was. De opleidingen werden professioneler, de spullen

moderner en veiliger, maar nog steeds gelden de 'oude waarden', zoals snel uitrukken, redden gaat voor blussen, naar binnen gaan om te blussen en rekenen op de preventieve voorzieningen.

Nieuwe tijden

Recent onderzoek laat zien dat het overleven van een moderne woningbrand eigenlijk alleen binnen drie minuten kan, een onhaalbare opkomsttijd voor de brandweer. Dat een brand al lang niet meer woedt, zoals wij in de jaren vijftig bedacht hadden en dat de binnenaanval misschien wel niet meer de enige methode hoeft te zijn. Hoog tijd om de 'leer van de brandweer', oftewel de brandweerdocrine nog eens kritisch te beschouwen. Het 'Jan van der Heijdenjaar' is daar misschien wel een prachtige gelegenheid voor.

Brandveilig Leven is meer dan alleen de klussenbus, het is een **way of life!**

Diemen startte als eerste kazerne met activiteiten Brandveilig Leven in de regio Amsterdam-Amstelland. Aanleiding was een onderzoek naar het samenvoegen van twee kazernes in het naastgelegen Amsterdam Zuidoost. Burgemeester Koopmanschap van Diemen gaf de opdracht om vanuit de gemeente Brandveilig Leven op te starten. Dat was in januari 2010. Daarnaast liep het onderzoek 'Visie Vrijwilligheid', uitgevoerd door Annemiek Dorland, waarin vier verschillende soorten vrijwilligers werden beschreven. Eén daarvan was de zogenaamde 'burgerparticipant'.

Door: Elke van den Hout

Burgers inschakelen

Annemiek Dorland deed het *field research* voor het onderzoek op de kazerne in Diemen. Precies in dezelfde periode kwam de opdracht Brandveilig Leven te starten. Annemiek Dorland: 'Daardoor kwamen we op het idee om burgers in te schakelen voor Brandveilig Leven in Diemen.' Ger Dijkers: 'Ik ging aan de slag om Brandveilig Leven te ontwikkelen op repressief gebied en Annemiek bracht veel netwerken mee. De juiste ingrediënten waren op de juiste plek samen. En de samenwerking tussen gemeente en brandweer speelde een grote rol in het slagen van de pilot met burgers.'

Twee verschillende werelden

Annemiek Dorland vertelt: 'Ik dacht: welke organisatie heeft de meeste

kans van slagen. Dat bleek WonenPlus (zie kader). De klussenbus van WonenPlus komt al achter de voordeur, ze kennen de cliënten en ze spreken dezelfde taal. Daarnaast kan het makkelijk klein opgestart worden, bijvoorbeeld met het uitdelen en ophangen van 60 rookmelders.' Dijkers: 'Wat het lastig maakte toen we begonnen is de onbekendheid, we wisten niet wie de klussers waren, hoe de organisatie werkte en hoe invulling te geven aan het woningbezoek. En ook het gevoel van: we zijn niet van de voorlichting maar van de repressie. Voorlichting en repressie zijn twee verschillende werelden. Dat verschil is groot. En toch zijn beide onderdeel van je werk als brandweer.'

Lange adem

Belangrijk voor succes is een lange adem, zegt Ger Dijkers. 'Het is een veranderingsproces, dat moet je heel

regelmatig blijven voeden.' Annemiek vult aan: 'Het is belangrijk om de netwerken en de contacten warm te houden en een echte samenwerking in te gaan.'

'Want soms is het lastig om als brandweer ergens binnen te komen,' gaat de kazernemanager verder. 'Dan denken de mensen dat er van alles moet of niet meer mag. Dat is het imago van de brandweer. Terwijl we natuurlijk alleen advies geven. Het is dan handig om een *liaison* als Annemiek te hebben, iemand die op een laagdrempelige manier, zonder uniform binnenkomt. En daarna kan de brandweer in uniform naar binnen. Dan is het 1e contact gelegd.'

Zaadje planten

Annemiek Dorland: 'Op 16 november jl. is er een bijeenkomst geweest van bewoners van Buitenlust, een wijk in Diemen, samen met de woningcorporatie, politie en brandweer, over veiligheid. Dat initiatief kwam volledig van de bewoners zelf. Het is redelijk uniek dat die drie partijen op een avond bij elkaar zijn. Wij hebben alleen het zaadje geplant door te bellen met de bewonersvereniging, zij hebben zelf het opgepakt en hebben dit georganiseerd. En daarna heeft de kazerne weer contact met de corporatie of met WonenPlus: in welke woningen hangen nu rookmelders, want daar hoeft niemand meer naar toe.'

Volwassen

'WonenPlus was een pilot en dat wordt nu een project met een contract. Op dit moment zijn de mondelinge afspraken gemaakt om verder te gaan. Het wordt volwassen,' aldus een trotse Annemiek. De samenwerkende partijen zijn WonenPlus, Stichting Welzijn Diemen, de gemeente Diemen, de woningbouwcorporaties en Brandweer Amsterdam-Amstelland. Ger Dijkers vult aan: 'Wil zoiets lukken, dan moet er een aanjager zijn om de kazernes enthousiast te maken. Iemand die ook de voorwaarden schept. De kazernes doen de uitvoering. Want als je eenmaal bezig bent, dan word je vanzelf enthousiast. Want Brandveilig Leven is meer dan alleen de klussenbus, het is een way of life!'

Annemiek Dorland is adviseur en neemt deel aan het project Brandveilig Leven binnen Brandweer Amsterdam-Amstelland.
Ger Dijkers is kazernemanager en bevelvoerder kazerne Diemen.
De kazerne heeft vier beroepskrachten en zo'n 35 vrijwilligers in dienst.

WonenPlus

Stichting WonenPlus helpt oudere bewoners in Diemen met allerhande klusjes in huis. De klussers van WonenPlus komen bij de senioren thuis en helpen bijvoorbeeld met het repareren van een lekkende kraan of het maaien van het gras. De vrijwilligers kregen eerst een cursus op de kazerne zodat ze goed beslagen ten ijs kwamen.

Buitenlust

Herman de Wijs is hoofdbrandwacht/instructeur op kazerne Diemen. Hij heeft voorlichting gegeven aan de bewoners in Buitenlust. 'Ik heb een aantal filmpjes laten zien en aan de hand daarvan mijn verhaal gedaan. Eén van de filmpjes liet zien hoe snel een bankstel vlam vat en hoe snel het vuur zich verspreidt in een woonkamer. Ik vertelde erbij op welk moment de rookmelder zou afgaan en hoe lang het vanaf dat moment nog zou duren voordat de brandweer arriveert. Dat maakte wel indruk! Want dan staat er al behoorlijk wat rook in de woning. Rode draad in mijn verhaal is het belang van de rookmelder. Ik heb die avond 10 rookmelders uitgedeeld en ik heb twee afspraken gemaakt voor een woningcontrole. Ik vind voorlichting geven erg leuk om te doen: het geeft me een warm gevoel omdat ik iets doe wat direct raakt. Want normaal als brandweerman kom ik ergens en ben ik na het incident meteen weer weg. Nu heb ik de tijd om mijn verhaal te doen. En ik zou zo voor een andere wijk weer het verhaal willen vertellen.'

Een greep uit de resultaten in Diemen, vanaf juli 2011

- Woningbezoeken en rookmelders opgehangen met WonenPlus: 60
- Rookmelders uitgedeeld en advies gegeven: 300
- Bewonersinformatiebijeenkomsten Brandveilig Leven: 5
- Op informatiemarkt Brandveilig Leven advies gegeven: 4
- Alle brandpreventieposters in Diemen opgehangen: 70
- Alle brandpreventiekranten uitgedeeld: 200
- Alle bedrijven voorzien van folders over Brandveilig Leven en BGB
- Keurmerk Veilig Ondernemen inclusief dag- en avondschouwen: 7
- Ondersteuning van de collectie Brandwondenstichting: 1 avond
- Mediaberichten over Brandveilig Leven door de gemeente: 11
- Seniorenfolders verspreid: 400
- Controlelijst brandveiligheid huis aan huis verspreid: 400
- Bewoners naar de kazerne gebeld: 100
- Bezoeken van bewoners aan het informatiepunt van de kazerne: 40
- Vragenformulieren 'Wat doe JIJ bij brand?' door bewoners ingevuld: 50
- Informatieavond door brandweervrijwilligers: 1
- Brandweervoorlichting aan basisschool: 26 groepen 8 (8 à 10 kinderen per groep)

Toeters en bellen

In de rubriek Toeters en Bellen staan mensen van verschillende afdelingen van Brandweer Amsterdam-Amstelland 'tegenover' elkaar. Dit keer een bevelvoerder en een systeembeheerder.

Door: Jelitza Naarden

Noël de la Fuente

Noël de la Fuente is 42 jaar en bevelvoerder op kazerne Dirk (bij het Museumplein). Hij is 18 jaar in dienst bij Brandweer Amsterdam-Amstelland.

Yves Cocheret de la Morinière

Yves Cocheret de la Morinière, 35 jaar en werkt 4 jaar op de afdeling Informatie & Automatisering bij Brandweer Amsterdam-Amstelland.

Waarom bij de brandweer?

18 jaar geleden ben ik heel toevallig het brandweervak ingerold. Tijdens mijn vorige baan als beroepsmilitair kwam ik een oude schoolgenoot tegen. Hij vertelde mij dat de toentertijd geheten Brandweer Amsterdam op zoek was naar brandweermannen. Ik was eigenlijk helemaal niet op zoek naar een nieuwe baan. Ik zat bij de marine al bij de bluseenheid en toen dacht ik: waarom niet een verdere carrière als brandweerman. Het sloot dus heel goed op elkaar aan. Ik trok mijn stoute schoenen aan en ik heb gesolliciteerd naar de functie van brandwacht. Zoals de gemiddelde brandweerman was het voor mij geen jongensdroom om bij de brandweer te gaan, maar nu ik er eenmaal zit vind ik het een top job.

Wat vind je leuk aan je werk?

Het leuke aan mijn werk is dat het heel gevarieerd is. Ik weet van tevoren nooit wat de dag mij zal brengen. Dat maakt het werk spannend en uitdagend. Op deze manier is geen dag hetzelfde op de kazerne. Daarnaast vind ik het leuk om mensen bij elkaar te brengen en bij de brandweer is daar ruimte voor.

Wat is de link tussen de uitrukdienst en Informatievoorziening & Automatisering (I&A)?

Ja, er is zeker een link tussen I&A en de uitrukdienst. Voorheen hadden wij een boekwerk uit het jaar kruik en zonder I&A hadden wij deze nog steeds gehad. I&A heeft het voor ons veel makkelijker gemaakt. Nu is alles digitaal en zijn alle gegevens binnen handbereik. Daarnaast hebben wij I&A nodig, vooral wat betreft de automatisering, want daar hebben wij als brandweermannen weinig kaas van gegeten. Bovendien verlenen wij beiden een dienst aan anderen. I&A verleent ons in deze een hele goede dienst. Wij hebben I&A harder nodig dan zij ons, want zonder I&A hadden wij niet kunnen werken met de geweldige systemen die zij ontwikkelen om het ons makkelijker te maken.

Wat vind je van Yves?

Yves is mijn ICT leraar. Hij is zoals hij is en hij is een hele vriendelijke collega, die altijd bereid is om te helpen. Hij doet zijn werk goed en is zeer positief ingesteld. Op Yves kun je altijd rekenen.

Waarom bij de brandweer?

Eigenlijk ben ik bouwkundige van oorsprong. Na mijn bouwkunde studie ging ik nadenken waar ik wilde werken. Ik kwam er toen achter dat bouwkunde niets voor mij is. Ik ben toen een ICT studie gaan volgen en heb stage gelopen bij een architectenbureau. Dat beviel mij zo goed dat ik daar ben blijven werken als systeembeheerder. Op een dag zag ik een advertentie op internet dat Brandweer Amsterdam-Amstelland op zoek was naar een systeembeheerder. Ik heb gesolliciteerd en werd aangenomen. Ik kwam toen op de afdeling Informatie en Automatisering (I&A) terecht.

Wat vind je leuk aan je werk?

De brandweer is een dynamische organisatie en je kan er jezelf zijn. Je hoeft je niet anders voor te doen. Ik houd ervan om op verschillende locaties mijn werk te kunnen doen en bij de brandweer is dat mogelijk. Mijn werk is heel gevarieerd. Zo sta ik de ene keer voor de klas en geef ik de brandweermannen ICT les en de andere keer werk ik op het hoofdkantoor aan het ontwerpen van nieuwe systemen. I&A is een spin in het web en is niet alleen betrokken bij de uitrukdienst, maar ook bij alle andere mensen die bij Brandweer Amsterdam-Amstelland werken. Daarnaast vind ik het leuk om anderen te helpen als zij er zelf niet uitkomen.

Bij de brandweer is er ruimte voor het sociale contact met anderen. Sociale contacten waren er ook wel op het architectenbureau, alleen bij de brandweer zijn de collega's zeer direct, wat mij goed bevalt... Ik ben namelijk een persoon die graag in contact komt met anderen.

Wat is de link tussen Informatievoorziening & Automatisering (I&A) en de uitrukdienst?

Er is zeker een link. De link tussen I&A en de uitrukdienst is dat wij beiden een dienstverlenende functie hebben. De uitrukdienst redt levens en wij zorgen ervoor dat de uitrukdienst hun werk makkelijker kan uitvoeren. Wij zorgen ervoor dat Noël mailtjes kan schrijven en gegevens van uitrukken kan invoeren. Daarnaast zorgt I&A er ook voor dat de uitrukdienst ziet waar zij moeten zijn als er een incident is. Op deze manier kan er van tevoren ingespeeld worden op incidenten. Wij zijn continu aan het innoveren om het de uitrukdienst zo makkelijk mogelijk te maken. Daarbij helpen wij waar nodig.

Wat vind je van Noël?

Ik ken Noël uit de les en van de kazerne, en hij is een hele behulpzame collega. Hij is een persoon die graag mensen bij elkaar brengt. Noël zegt wat hij denkt en doet zich niet anders voor dan hij is.

Lijken in het water

In de Amsterdamse grachten drijft van alles. Van lege blikjes tot bloempotten en van papieren tot plastic zakken. Maar is het wel een plastic zak, of is het een jas? En als het een jas is, heeft de eigenaar hem dan nog aan? Bij lijken in het water waren er in het verleden nog wel eens onduidelijkheden, ondanks dat de wettelijke verantwoordelijkheden helder waren. 'Bergen is een politietaak, gezien het forensische aspect,' vertelt Ron Stil, kwaliteitsmanager duikzaken van Brandweer Amsterdam-Amstelland. 'Maar er waren geen afspraken op papier vastgelegd. Dit leverde op straat wachttijden op waar niemand vrolijk van werd.'

Door: Jeroen Nan

Doodsoorzaak

Inmiddels zijn er duidelijke afspraken gemaakt tussen politie en brandweer. 'Dat maakt het voor iedereen helder hoe we te werk gaan bij een lijk in het water.' Het nieuwe protocol is er vooral op gericht om het forensisch onderzoek zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. Want dat is het belangrijkste bij een waterlijk: zo goed mogelijk de doodsoorzaak kunnen vaststellen.'

Brandweer bij redding

'Het is eigenlijk heel simpel,' zegt Stil. 'Bij een drenkeling, of bij twijfel of het om een drenkeling of een lijk gaat, dan rukt de brandweer uit voor een redding. Mocht ter plaatse blijken dat het om een lijk gaat, zorgen wij voor stabilisering van het slachtoffer, waarbij het belangrijk is om zo min mogelijk sporen te beïnvloeden. Bij een waterlijk vind je vaak maar weinig sporen. Het is belangrijk om de sporen die er zijn zo veel mogelijk te conserveren.'

Forensisch duiker

De politie bepaalt dan hoe er verder wordt gegaan. Het arrestatieteam beschikt over duikers die een lijk kunnen bergen. In principe zijn zij de enige die zijn opgeleid tot forensisch duiker en bevoegd om lijken te bergen. Mocht blijken dat zij niet beschikbaar zijn, dan zijn onze duikers een betrouwbare partner de berging over te nemen. Uiteraard wel op aanwijzing van Forensische Opsporing, omdat zij bepalen op welke wijze het lijk uit het water moet worden gehaald.'

Uitvragen door centralisten

Naast dat de bestaande verantwoordelijkheden zijn vastgelegd, zijn er twee veranderingen. Ron Stil: 'Waar Forensische Opsporing vroeger in een later stadium werd gewaarschuwd, zitten ze nu voor in het proces.' Dit zorgt ervoor dat er veel sneller besluiten kunnen worden genomen. Daarnaast is een belangrijker rol weggelegd voor de meldkamers. 'Goed uitvragen is cruciaal in het inschatten van de situatie. De melding dat er iemand in het water ligt is niet voldoende. Heeft de melder iemand te water zien geraken, of ligt de persoon er al langer? Er zijn een aantal vragen waardoor je als centralist een goede inschatting kunt maken. Mocht onomstotelijk vaststaan dat het om een lijk gaat, dan blijven de brandweerdikers binnen en wordt alleen de politie gealarmeerd.'

Gezamenlijke inspanning

Stil is blij met het nieuwe protocol. 'Zoals gezegd, het gaat er om dat er zo goed mogelijk onderzoek gedaan moet worden. Maar daarnaast is ook de samenwerking tussen de verschillende diensten van belang. Deze is goed, maar het kan altijd beter. Dit nieuwe protocol is een mooi voorbeeld van hoe we door gezamenlijke inspanning en het maken van heldere afspraken die samenwerking hebben versterkt.'

Geborgen lichamen:

2009: 19, waarvan 1 door een vastgesteld misdrijf
2010: 16
2011: 16 (tot november)

Van de stamvader van de brandweer Jan van der Heijden staat een beeld in de gevel van het Stedelijk Museum. In zijn handen heeft hij een model van een handbrandspuit.

Op een paar plaatsen - zoals op het Amstelveld - staan nog lantaarnpalen van het model dat Jan van der Heijden introduceerde en waarmee hij eigenlijk het beroemde Amsterdamse nachtleven mogelijk maakte.

Toen Jan van der Heijden voor zijn flexibele leren buizen de term 'slang' introduceerde, kon hij nog niet vermoeden dat meer dan driehonderd jaar later weer een slang (een Cobra) als symbool van een nieuwe uitvinding zou worden gebruikt.

Recent onderzoek bracht aan het licht dat Jan van der Heijdens geboortehuis in Gorinchem waarschijnlijk op deze plaats aan Het Eind heeft gestaan en niet - zoals lang vermoed - in de Gasthuisstraat. (Foto: A. Tukker)

2012: Samen op weg naar de brandweer van de toekomst Terug- en vooruit kijken in het Jan van der Heijdenjaar

Het snel naderende jaar 2012 belooft een bijzonder jaar te worden voor Brandweer Amsterdam-Amstelland en de bewoners van het gebied dat door haar bewaakt wordt. We gedenken de 300ste sterfdag van Jan van der Heijden, de eerste brandweercommandant van Amsterdam. En of het zo was uitgeteld, uitgerekend in dat jaar, waarin de 25ste brandweercommandant sinds Jan van der Heijden aantreedt, wordt de weg ingeslagen naar de 'Brandweer van de toekomst'.

Door: Gerard Koppers

Kunstenaar, uitvinder en organisator

Waarom zoveel aandacht voor Jan van der Heijden? In de kunstwereld is hij bekend om zijn prachtige schilderijen, waarvan er nog niet zo lang geleden eentje voor zeven miljoen euro geveild werd. Dan tel je toch mee in dat wereldje. Maar ook als uitvinder en organisator is

hij bekend, want hij introduceerde een goed werkende openbare straatverlichting, waarmee Amsterdam eigenlijk de eerste echte lichtstad werd en het nachtleven tot bloei kon komen. Hij ontwierp kachels, waterwerken, scheepskamelen en vuurtorens, maar vooral brandspuiten, brandslangen en een prima brandweerorganisatie. Vooral met dat laatste zette hij het Amsterdam van de Gouden Eeuw op de kaart.

Vervolgens produceerde hij prachtige boeken en rijk geïllustreerde instructies en maakte hij zelf zijn gepatenteerde brandspuiten. Die werden over de hele wereld verkocht, via WIC en VOC. De bijnaam 'Leonardo da Vinci van Amsterdam' is dan ook niet helemaal onverdiend. Met zijn belangrijkste verdiensten op brandweergebied, de handzame pomp, een snelle en wijkgerichte brandweerorganisatie, de brandslangen voor watertoevoer, de binnenaanval en het regelmatige oefenen, heeft hij een ware revolutie veroorzaakt in het vak. Zijn brandspuiten werden ruim tweehonderd jaar lang bijna onveranderd gefabriceerd en zijn organisatie en methoden van werken bleven zelfs tot aan de Tweede Wereldoorlog in stand. Genoeg reden om stil te staan bij

deze stamvader van de brandweer. Zeker nu de brandweer aan de vooravond staat van de volgende grote stappen in de ontwikkeling.

Achterom zien en vooruit kijken

In 2012 wordt er stilgestaan bij onze 'stamvader' en tegelijk vooruit gekeken naar de toekomstige brandweer. Een organisatie die

verandert en vernieuwt. In Amsterdam-Amstelland ligt de focus de komende jaren op het vernieuwen van de repressie: kijken naar nieuwe manieren om brand te bestrijden en worden innovaties uitgetest en getest op effectiviteit. Precies zoals Jan van der Heijden deed. Dankzij de slangenbrandspuit ontstond

een geheel nieuwe brandweerorganisatie, waarin voor hun taak geselecteerde mensen werkten. Brandveilig Leven, is misschien wel de meest ingrijpende verandering. Er wordt een enorme omslag gemaakt, waar ook de maatschappij veel van gaat merken.

2012

De brandweer presenteert zich via diverse evenementen aan het publiek om ook aan hen duidelijk te maken wat Brandveilig Leven inhoudt. Immers, van hen verwachten we een andere houding (eigen verantwoordelijkheid) als het gaat om brandveiligheid. 2012 wordt een belangrijk jaar, met de herdenking van Jan van der Heijden als startpunt voor de 'Brandweer van de toekomst'.

Waarom het Jan van der Heijdenjaar
Dankzij Jan van der Heijden is de brandweer ruim 300 jaar geleden radicaal veranderd. Zijn uitvindingen zorgde voor een andere werkwijze, andere inzet van de brandweer en een nieuwe manier van brandbestrijding, met een vergroting van de veiligheid tot gevolg. De brandweer anno nu staat voor zo'n zelfde verandering. Er wordt een nieuwe koers gevaren. Dit maakt het tot een natuurlijk moment om hiervoor de sterfdag van Jan van der Heijden aan te grijpen.

Lezersaanbieding

Familiemusical Spuit Elf

Familiemusical Spuit Elf

De kleine olifant Spuit Elf wil net als de grote olifanten bij de brandweer. Spuit Elf is helaas altijd te laat en te klein om dit beroep uit te oefenen. De ene keer is de brandweerwagen al weg en moet hij op zijn fiets naar de brand. Zijn vriendjes lachen hem uit en de grote brandweerolifanten vinden dat hij in de weg loopt. Als de grote olifanten de brand niet kunnen blussen, dan hebben zij Spuit Elf hard nodig. Het moment is nu aangebroken dat Spuit Elf moet bewijzen dat hij als klein olifantje toch een held kan zijn.

De voorstelling is geschikt voor iedereen vanaf 4 jaar.

Spuit Elf is een voorstelling van Theater Terra.

Theater Terra

Theater Terra maakt al meer dan 30 jaar voorstellingen voor kinderen. Met poppen en objecten, en met acteurs, poppenspelers en zangers maakt Theater Terra visueel theater met veel humor en poëzie.

Lezersaanbieding:

Meld je nu aan via
Sitrap@brandweeraa.nl!
Wij geven 20 kaarten weg,
maximaal 2 kaarten per lezer.

Waar: Stadsschouwburg
Amsterdam, Rabozaal

Wanneer: Vrijdag 30 december

Start voorstelling: 16.00 uur